

MEGJELENT A *LÉLEKENCIKLOPÉDIA* I. KÖTETE

Simon-Székely Attila főszerkesztő tízéves munkájának eredményeképpen egy nagyszabású, négy kötetre tervezett tudományos vállalkozás, a *Lélekenciklopédia* első kötete nemrég elhagyta a L'Harmattan Kiadó nyomdáját. A *Lélekenciklopédia* a különböző antik és modern vallások és szaktudományok lélekképzeteit mutatja be rendszeres-módszeres formában, kiterjedt, neves szakértőgárda szerzőségében. Az első, bő 500 oldalas kötetet a Párbeszéd Házában mutatta be a Kiadó a Főszerkesztő, Bagdy Emőke, Voigt Vilmos és Vassányi Miklós segítségével. Az est házigazdája Sajgó Szabolcs SJ, a Párbeszéd Háza igazgatója volt. A bemutató a Főszerkesztő videoüzenetével kezdődött, amelynek szerkesztett szövegét alant közöljük.

Vassányi Miklós

A *LÉLEKENCIKLOPÉDIA*-PROJEKT

A *Lélekenciklopédia* I. kötete végre megjelent. Elérkezett a nap, melyen egy igazán szép és értékes kötetet tarthatunk a kezünkben. Elkezdődött a sorozat kiadása, és hamarosan megjelennek a következő kötetek is.

A „*Lélekenciklopédia*-projekt” 2005-ben kezdődött, és 2014 végén fejeződött be, vagyis az írási és szerkesztési munkálatok mintegy 10 éven keresztül tartottak. Páratlan munka született: a *Lélekenciklopédia* a maga sajátos tartalma folytán, 4 kötetes, 3000 oldalas (kb. hétmillió leütéses) terjedelmével egyedülállónak tekinthető a magyar és a nemzetközi tudomány- és kultúrtörténetben.

De miért is olyan fontos a lélek az emberiség egyetemes kultúrájában, létében? A lélek, melynek szűkebb része a tudat, a magasabbrendű élőlények lényege, létük alapvető, meghatározó princípiuma. A mítoszok és vallások túlnyomó többségének is ez a princípium a kiindulópontja, lényege és célja. Ugyanakkor azt is mondhatjuk, hogy az emberi hit és tudomány a lelket tekinti az egyik meghatározó problémájának. Amikor feltesszük a kérdést: „Ki vagyok én?”, „Mi is az én?”, „Miért éppen én vagyok itt, vagy miért létezik az én saját tudatom is?”, akkor tulajdonképpen a lélek eredete, mibenléte felől érdeklődünk.

Ezeket a kérdéseket minden időben, minden ember és minden nép feltette bizonyos formában. A lélek – nevezzük akár elmének, szellemnek, tudatnak, öntudatnak, pszichikumnak, pszükhének – az emberi lét és ugyanakkor az univerzális lét lényege, alfája és ómegája.

A *Lélekenciklopédia* nem vallási vagy mitológiai lexikon, hanem multidiszciplináris – néprajzi, filozófiai, pszichológiai, pszichiátriai, teológiai, antropológiai, természettudományos stb. – tudástár. A lélekre vonatkozó vagy azzal kapcsolatos összes képzetet ismerteti, így pl. a szellem, lehelet, pszichikum, tudat, öntudat, eszmélet, éberség, tudattalan, tudatalatti, test, szív, élet, halál, újjászületés, halhatatlanság, szellemek, démonok, ördögök, túlvilág, égi világ, alvilág fogalmait is, figyelembe véve a szerkesztőbizottság által egységesített, különleges fogalmi és szerkezeti kritériumokat.

Az I. kötet a világ összes nagy vallásának a tára, a II. kötet az európai filozófiát, a különböző természettudományokat és a paratudományokat tartalmazza, a III. kötet a világ összes jelentős mítoszáét, míg a IV. kötet a népvallások, keleti filozófiák és hitvilág, a fekete afrikai, törzsi hitrendszerek és az új vallások, mozgalmak, irányzatok lélekfelfogásait mutatja be.

A *Lélekenciklopédia* sajátossága, különlegessége épp abban rejlik, hogy legtöbb cikkét az adott hitvilág képviselői írták: a kereszténység összes vallásáról az adott felekezetek tanárai vagy papjai, a judaizmusról a zsidó vallás tudósa, az iszlámról az iszlám vallás tudósa, a buddhizmusról a buddhisták, a hinduizmusról a hinduizmus hívei írtak, a szikh vallásról szóló cikket szikh vallástörténész lektorálta, ahol pedig nem lehetett az adott vallásbelieket elérni, olyan néprajztudósok írták a cikkeket, akik az adott népcsoportok között éltek éveken át.

Ez azért van így, mert meggyőződésem, hogy a lélek fogalmát az adott vallásban a leghitelesebben az illető hitvilágot képviselő tudós képes leírni, ha a saját vallásáról ír (I. kötet), vagy az illető filozófus, tudós, ill. paratudós, aki az általa magas fokon művelt filozófiáról, tudományágról, ill. paratudományról számol be (lásd a II. kötetet).

De a mitológiákról szóló kötetben (III.), valamint a népvallások, kínai vallások és filozófiák, a japán, a mongol, a tibeti, a dzsaina, a szikh, a dél- és észak-amerikai indián hitvilág, Fekete-Afrika törzsi vallásai, sőt, az újvallások esetében is (IV.) ugyanez volt a követelmény – a leghitelesebb szakemberek írták le a lélekképzeteket. Míg más enciklopédiákban legtöbb esetben kívülálló emberek írnak adott világnézetekről, hitvilágokról, a *Lélekenciklopédiában* a lélek különböző fogalomrendszereiről csak „beavatottak” írhattak.

Az enciklopédia csapatát 160 szakember alkotja: szerzők, szaklektorok és általános lektorok. Az 52 tagú szerkesztőbizottságot az enciklopédia munkálataiban jelentős részt vállaló szerzők és lektorok alkotják.

Ami az enciklopédia szerkezetét, tartalmát illeti: minden kívülről jövő kritikát,

javaslatot, érvet szívesen fogadtunk a 10 év során, és konstruktív módon álltunk hozzá. Az évek folyamán számos javaslat, észrevétel, ötlet érkezett az MTA különböző kutatóintézeteinek vezetőitől és kutatóitól, egyetemi oktatóktól, vallási vezetőktől, független szakértőktől. Ezeket a véleményeket, javaslatokat, kritikákat minden esetben mérlegeltük, és amennyiben helyesnek, indokoltnak ítéltük meg, beépítettük az enciklopédiába.

Emiatt ez a hatalmas munka az eltelt időben sok szerkezeti és tartalmi változáson ment keresztül, amíg kialakult – a kezdeti 21, majd a 6, 3, illetve 2 kötetes struktúrák után – a végső, 4 kötetet felölelő szerkezete. Ezúton is szeretném megköszönni mindazon véleményeket, javaslatokat, tanácsokat, amelyek lényegesen hozzájárultak az enciklopédia jelenlegi formájához.

Ezekben az években szomorú események is történtek. Elhunyt a szerkesztőbizottság 5 tagja: László János pszichológus, a szerkesztőbizottság elnökhelyettese, egyetemi tanár, az MTA Pszichológiai Kutatóintézetének főmunkatársa, a Pécsi Egyetem volt rektorhelyettese és Pszichológiai Intézetének vezetője, a narratív pszichológia magyarországi meghonosítója; Puskás Ildikó indológus, vallástörténész, az ELTE Ókortörténeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára; Füssi Nagy Géza nyelvész, néprajzkutató, műfordító, Afrika-kutató, az ELTE Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének tudományos főmunkatársa; főtiszteltű Rázmány Csaba, unitárius püspök; Szilágyi János György etruszkológus, professor emeritus, a Szépművészeti Múzeum tudományos főmunkatársa. Kegyelettel emlékezünk volt kollégáinkra.

Köszönetemet fejezem ki azon intézményeknek, amelyek szervezői-szerkesztői munkámat támogatták a 10 év során: az MTA Domus Programjának, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségének (MEOSZ), valamint a kiadás anyagi támogatóinak: az Emberi Erőforrások Minisztériumának és a Nemzeti Kulturális Alapnak.

Íme: a *Lélekenciklopédia* a tíz év alatt felcseperedett, átesett a gyermekbetegségeken, leküzdötte a serdülőkor nehézségeit, és felnőtté vált. Ezennel saját, önálló útjára bocsátom: az emberiség csodálatos kultúrája iránt érdeklődő tisztelt Olvasó figyelmébe ajánlom.

Simon-Székely Attila
(főszerk., projektvezető, szerk.biz. elnök)